

Fra oven og nedad:
Skagen Odde Naturcenter i nord,
Anholt fyr i øst, Hee kirke i vest
og Schackenborg i syd.
Ill. fra bogen.

• From top to bottom:
Skagen Odde Naturcenter in the
north, Anholt lighthouse in the east,
Hee church in the west and
Schackenborg in the south.
Ill. from the book.

MORTEN ABILDSTRØM

OLAF LIND

AYUNA PEDERSEN

Arkitektur Guide Jylland – fra Skagen til Møgeltonder
Olaf Lind: Arkitektur Guide Jylland. Arkitektens Forlag, 2002. Dansk og engelsk version. 344 sider, hæftet, ill. Pris 348 kr. ISBN 87 7407 264 1

Med arkitektens forlags udgivelser af guider til dansk arkitektur og havekunst har vi efterhånden fået en række solide og gennearbejdede bøger, der kan kunsten at pirre nysgerrigheden og tilfredsstille de mest basale behov for grundlæggende informationer. *Guiderne til Dansk arkitektur, Arkitektur i København og Dansk Havekunst* foreligger nu i reviderede versioner, og de suppleres her for første gang med en gennearbejdet guide til Jyllands arkitektur.

Arkitektur Guide Jylland omfatter i alt 296 beskrevne bygningsværker og lokaliteter, opdelt i fire regioner: Nord, vest, øst og syd, alle illustreret med fotos i farver. 20 byer er nærmere beskrevet, hvoraf nogle er suppleret med bykort, men også landsdele med fælles præg eller historie har fået tildelt egne afsnit. Guiden dækker en periode på mere end 1000 år fra Jellingestenene og vikingeborgene til Hanstholm Museumscenter, der netop er åbnet.

Til hver af de beskrevne bygningsværker og lokaliteter har man søgt at illustrere med planer og nye fotos. Desværre er ikke alle planer lige tydelige. Små formater vanskeliggør aflæsning af mange, andre er gengivet i besværlige målestoksforhold og endelig er der en del planer, der kun angiver bygningernes ruminddeling, mens omgivelser og terræn slet ikke er gengivet. Der er også usikkerheder både i gengivelse og udvælgelse af planer. Planerne af Aggersborg og Fyrkat er byttet om, og forskellige målestok gør sammenligning vanskelig. Og for eksempelvis Klintegården (side 205) i Århus savner planen selv de mest elementære informationer om indretning, terræn og omgivelser, men der er også eksempler, der angives med gode læsbare planer med angivelse af både terræn og friarealer. For langt de fleste eksempler er der gode henvisninger til kilderne, men der er også enkelte interessante eksempler, hvor kilderne desværre mangler for den.

Hvor det tidligere udgivne tobindsværk: *Guide til Dansk Arkitektur* fra 1995 er struktureret ud fra kronologien og forskellige kategorier af bebyggelser, er *Arkitektur Guide Jylland* opdelt geografisk efter regioner og byer. Hver bygning har et identifikationsnummer, der er kronologisk, og det betyder, at søger man efter bygninger på de overordnede kort, skal man anvende det vedlagte nummerregister for at finde den side i guiden, hvor bygværket er beskrevet. Dette er en klassisk problematik, som enhver guideforfatter skal forholde sig til i bestræbelserne for at finde en både enkel og logisk opbygning. I denne guide gør den geografiske systematik guiden anvendelig som vejviser, når man har lært bogens opbygning at kende, men fortløbende kronologisk nummerering og manglen på sideangivelser gør det besværligt at finde beskrivelserne i guiden ud fra oversigtskortene for hver af de 4 regioner.

Ambitionen om anvendelse af nye fotos er prisværdig, og det giver i langt de fleste tilfælde også en god illustration af arkitekturen, men der er enkelte tilfælde, hvor de mindste fotos (26 x 40 mm) nærmest er dekoration og ikke bidrager væsentligt til beskrivelsen af bygningsværket. Men langt de fleste af guidens fotos er klare og stemningsmættede.

Læses værket med landskabsarkitektens 'briller', kunne man ønske sig en mere konsekvent angivelse af, hvem der har haft ansvaret for den landskabsarkitektoniske udformning. Kun i nogle tilfælde er landskabsarkitekten angivet, mens i andre er arkitekten også opført som landskabsarkitekt, men det er ikke konsekvent gennemført. Det er klart, at en udvælgelse af knapt 300 bygværker har været vanskelig. Nogle anlæg har været åbenlyse, men ambitionen om at dække alt fra historiske anlæg, egnskarakteriske bygværker til arkitektoniske perler har betydet, at meget skal med.

Og er ambitionen at dække arkitekturen i Jylland, kunne også de mest centrale landskabsarkitektoniske værker fortjene optagelse i denne guide. Der er medtaget pladser som Herning Torv af Jeppe Aagaard Andersen, men der savnes også andre landskabsarki-

AYUNA PEDERSEN

tektoniske værker som f.eks. Nordre Kirkegård i Herning af J. Palle Schmidt og Vitus Bering-parken af C.Th. Sørensen i Horsens.

I udvælgelsen af bygningsværker og lokaliteter har forfatterne sammen med en redaktionskomité udvalgt fra en råliste på ca 600. For os nysgerrige er fravalgene næsten ligeså interessante som tilvalgene. Eksemplet er *Guide til Dansk Havekunst*, hvor der er mere end 300 anlæg benævnt med sted, landskabsarkitekt, kilder og en kort, præcis beskrivelse i en oversigtlig form, der giver læseren mulighed for at dykke længere ned i stoffet. Tilsvarende konstruktiv beskrivelse af fravalgene savnes i *Arkitektur Guide til Jylland*. Om ikke andet så med en beskrivelse af hvordan redaktionen har betragtet landskabsarkitekturen i udvælgelsesprocessen.

Guidens opdeling i fire regioner: nord, vest, øst og syd indledes hver med en beskrivelse af regionens karakteristiske landskaber, og dermed dokumenteres landskabets indflydelse på arkitekturen i de forskellige regioner af Jylland. Men sammenhængen med landskabsarkitektur i det hele taget står lidt svagere i denne guide.

Med denne seneste udgivelse af Arkitektens Forlags serie med guider foreligger første udgave af en guide til Jyllands arkitektur, som med de 296 beskrevne bygningsværker og lokaliteter er blevet et godt værktøj til planlægning og gennemførelse af mange ekspeditioner til hovedlandets arkitektur.

Jens Balsby Nielsen, lektor ph.d., landskabsarkitekt mdl

Ny svensk landskabsarkitektur – en bog om landskabsarkitekten Thorbjörn Anderssons arbejder

Simons, Tom, Ståhle, Alexander, Treib, Marc: *Platser. Thorbjörn Andersson, landskapsarkitekt. Svensk Byggtjänst, 2002. 78 s., ill. 250 Skr. ISBN 91-7333-003-5*

Også i Sverige opleves i disse år stor fokus på landskabsarkitekturen i det offentlige miljø, hvor der investeres store ressourcer i udformningen af byernes parker og torve. Selv om der er stor bemærksomhed, har den nutidige svenske landskabsarkitektur kun været sparsomt dokumenteret og diskuteret. Eneste undtagelser har været tidskrifter som *Utblick Landskap* og senere *Area*, der har ofret emnet spalteplads. Med bogen *Platser. Thorbjörn Andersson, landskapsarkitekt* er der endelig en bog, som på kvalificeret vis beskriver en række nyere svenske landskabsprojekter af Thorbjörn Andersson, der siden afslutningen af sin uddannelse som landskabsarkitekt i 1981 både har markeret sig som underviser, formidler og skabende landskabsarkitekt med stor opmærksomhed mod, hvad der sker på den internationale scene. Med studier ved universitetet i Berkeley, arbejde i Oakland og senest som underviser

på Harvard University er den internationale kontaktflade også blevet stor, og det afspejler sig i bogen.

Bogen er skyldes tildelingen af S:t. Eriksstipendiatet 2001 til Thorbjörn Andersson – en pris som blandt andet er gået til udgivelsen af denne bog, der beskriver prismodtagerens arbejder. Bogen har fire kapitler samt bibliografi og værkfortegnelse. To af kapitlerne er skrevet af finske Tom Simons og amerikanske Marc Treib. Alexander Ståhle har lavet et interview med Thorbjörn Andersson, der selv beskriver en række af sine egne projekter kædet sammen af refleksion over sin egen arbejdsproces og landskabsarkitektur i en bredere samfundsmæssig sammenhæng. Her afspejler Thorbjörn Anderssons 17-årige virke som redaktør af *Utblick Landskap* sig i bred kendskab til de internationale tendenser og eviggyldige diskussioner blandt landskabsarkitekter. Resultatet er blevet fire kloge kapitler, der tilsammen udgør en læseværdig refleksion over fagets betydning og arbejdsmetoder.

Bogen beskriver 10 nye svenske projekter, som Thorbjörn Andersson har medvirket ved. Det omfatter offentlige byrum omkring det tidligere industriområde Holmes Bruk i Norrköping, omlægninger af gaderum ved Östra Boulevarden, Kristianstad og nye byrum ved Hjalmar Brantingplatsen, Göteborg samt en lille forplads til Assi Domän i Bergshamra. Ligeledes rummer bogen en beskrivelse af parkprojekter som den charmerende Hörsalsparken i Norrköping, den indbydende Hamnparken i Jönköping og åbningen af arealet omkring Nobels tidligere dynamitfabrik ved Vinterviken, Stockholm, til en billedrig kulturpark. Ikke mindst rummer bogen en god gennemgang af den nye Daniaparken, der ligger ud mod Øresund ved udstillingsområdet BO01 i Malmö. Alle projekter er gengivet i store, klare farvefotos samt små rumlige skitser og plantegninger. Resultatet er blevet en indsigtsgivende og læseværdig bog, der sætter ny svensk landskabsarkitektur ind i en international sammenhæng.

Jens Balsby Nielsen, lektor ph.d., landskabsarkitekt mdl

Fra oven:
Assi Domäns hovedkontor, Bergshamra, 1997.
Östra Boulevarden, Kristianstad, 1999.
Daniaparken, Malmö, 2001.
III. fra bogen.
• From the top:
Assi Domäns headquarters, Bergshamra, 1997.
Östra Boulevarden, Kristianstad, 1999.
Daniaparken, Malmö, 2001.
III. from the book.

